fad
Folklor Akademi Dergisi
Folklore Academy Journal

Sayı 3

Cilt 7

Aralık 2024

ISSN: 2651-253X

DergiPark AKADEMİK

Uluslararası Hakemli Dergi | Yılda Üç Sayı Çıkar
International Refereed Journal | Three Issues In a Year

FOLKLOR AKADEMİ DERGİSİ
Folklore Academy Journal

2024
Cilt: 7 Sayı: 3

e-ISSN: 2651-253X

FOLKLOR AKADEMİ DERGİSİ

Sahibi/Owner

Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Derneği Adına

Bican Veysel YILDIZ

Baş Editör / Editor in Chief

Prof. Dr. Işıl ALTUN (Kocaeli Üniversitesi)

Bu Sayının Editörleri / Editors of This Issue

Doç. Dr. Çiğdem AKYÜZ ÖZTOKMAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. İsmail ABALI (Iğdır Üniversitesi)

Eş Editörler / Co-Editors

Prof. Dr. Hanife Dilek BATİSLAM (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Sibel TURHAN TUNA (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)

Doç. Dr. Erhan SOLMAZ (Uşak Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Şakire BALIKÇI (Mardin Artuklu Üniversitesi)

Sabri KOZ (Yapı Kredi Yayınları)

Alan Editörleri / Section Editors

Edebiyat

Prof. Dr. Tülin ARSEVEN (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Fidan GASIMOVA (Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Folklor Enstitüsü)

Doç. Dr. Abdullah ACEHAN (Dumlupınar Üniversitesi)

Dil

Prof. Dr. Necati DEMİR (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali AKAR (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN (Sakarya Üniversitesi)

Tarih

Prof. Dr. Enis ŞAHİN (Sakarya Üniversitesi)

Doç. Dr. Esma ÇELİK (Kocaeli Üniversitesi)

Karşılaştırmalı Edebiyat

Prof. Dr. Medine SİVRİ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Doç. Dr. Oğuzhan YILMAZ (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Sait KIYMAZ (Adıyaman Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Şenel GERÇEK (Kocaeli Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Gülcan YILMAZ (Kocaeli Üniversitesi)

Batı Dilleri ve Edebiyatları

Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Halk Bilimi

Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Seçkin SARPKAYA (Ege Üniversitesi)

Müzik

Prof. Dr. Feyzan GÖHER (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Sosyoloji

Prof. Nazmi AVCI (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Coşkun KÖKEL (Tunceli Munzur Üniversitesi)

Felsefe

Doç. Dr. Yavuz ADUGİT (Kocaeli Üniversitesi)

Arkeoloji

Prof. Dr. Füsun TÜLEK (Kocaeli Üniversitesi)

Turizm

Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Kazım Ozan ÖZER (Kocaeli Üniversitesi)

Türk Dünyası Edebiyatları

Prof. Dr. Liailia MİNGAZOVA (Kazan Federal Üniversitesi)

Yabancı Dil Editörleri / Foreign Language Editors

Rusça: Öğr. Gör. Roza KOÇKAR (Eskişehir Teknik Üniversitesi)

İngilizce: Öğr. Gör. M. Tekin KOÇKAR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

İngilizce: Doç. Dr. İnci ARAS (Anadolu Üniversitesi)

İngilizce: Doç. Dr. Funda KIZILER EMER (Sakarya Üniversitesi)

İspanyolca: Öğr. Gör. Öze YAVUZ (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Sırpça / İngilizce: Fahira KIYMAZ (Adıyaman Üniversitesi)

Yazım ve Dil Sorumlusu / Writing and Language Specialist

Dr. Ceyhun KAÇMAZ (Kocaeli Üniversitesi)

Mizanpaj

Ersin ÇELİK

Bu Sayının Hakemleri / Referees of This Issue

Prof. Dr. Akif ARSLAN - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Prof. Dr. Ayla KANBUR - Düzce Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşen SİNA - Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Evrim ÖLÇER ÖZÜNEL - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN - Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU - Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Kubilay AKTULUM - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet ÇEVİK - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet EROL - Gaziantep Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Naci ÖNAL - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Hamdi SAYAR - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa SEVER - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Naile Rengin OYMAN - Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Rezan KARAKAŞ - Siirt Üniversitesi
Doç. Dr. Adil ÇELİK - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet KESKİN - Samsun Üniversitesi
Doç. Dr. Aydın ÇAM - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Ayhan KARAKAŞ - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşenur ÖZDAL - Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Barış DEMİRCİ - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Betül GÖRKEM - Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Cem TUTAR - Üsküdar Üniversitesi
Doç. Dr. Ebru ŞENOCAK - Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Emel KOŞAR - Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Doç. Dr. Emine ÇAKIR - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Erdinç ASLAN - Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih BALCI - Kayseri Üniversitesi
Doç. Dr. Haktan KAPLAN - Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. İnci ARAS - Anadolu Üniversitesi
Doç. Dr. İsmail ŞENESEN - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Leyla Burcu DÜNDAR - Başkent Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Emin BARS - Bingöl Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet KILDIROĞLU - Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK - Batman Üniversitesi
Doç. Dr. Meriç HARMANCI - Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Muhammed Emir İLHAN - Bursa Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Murat ŞAHİN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa AÇA - İzmir Demokrasi Üniversitesi
Doç. Dr. Nabi AZEROĞLU - Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Nejla ORTA - Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Oğuz DOĞAN - Iğdır Üniversitesi
Doç. Dr. Seçkin SARPKAYA - Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Sedat BAHADIR - Artvin Çoruh Üniversitesi
Doç. Dr. Şeyda YEŞİLYURT - Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Ulaş BİNGÖL - Siirt Üniversitesi
Doç. Dr. Ülkü KÜÇÜKKURT - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Yasemin GÜRSOY ŞUMNULU - Trakya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe BAYKARA TAŞKAYA - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe KAYĞUN TEKTAŞ - Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Berrin SARITUNÇ - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ebru GÜVENEN - Yozgat Bozok Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ebru KILIÇ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Erdem AKIN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Erkan ASLAN - Kafkas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fadime TİKBAŞ - Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra UĞURCAN - Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Feyza BULUT - Dicle Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülcan KIZILÖREN - İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Halit ALKAN - Mardin Artuklu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Jale COŞKUN - İstanbul Aydın Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehtap MÜÇÜK KOTAN - Kafkas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nurgül KARAYAZI BAL - Karabük Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nükte Sevim DERDİÇOK - İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan KALKAN - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Özgür AY - Uşak Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Semra KILIÇ KARATAY - Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Serdar GÜRÇAY - İstanbul Kültür Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Serhat Sabri YILMAZ - Çankırı Karatekin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Volkan DEMİRCİLER - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Zehra Görkem DURAN GÜLTEKİN - Batman Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Ahmet Serdar ARSLAN - Karatekin Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Şekip AKTAY - Anadolu Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Yasemin DOMAÇ YAŞAR - Iğdır Üniversitesi
Dr. Hasan KARACAN
Dr. Miyase GÜZEL YANPINAR
Dr. Neslihan DOKUMACI

Dergi Temsilcilikleri

Arnavutluk

Doç. Dr. Lindita XHANARI LATIFI (New York Üniversitesi, Arnavutluk)

Azerbaycan

Doç. Dr. Fidan GASIMOVA (Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Folklor Enstitüsü, Azerbaycan)
Doç. Dr. Elmira MEMMEDOVA-KEKEÇ (Bakü Avrasya Üniversitesi, Azerbaycan)

Karakalkapistan

Tursingul OTAROVA (Taşkent Bilgi Teknolojileri Üniversitesi, Özbekistan)

Kazakistan

Khalel AGNUR (Kazakh Ablai Khan Üniversitesi, Kazakistan)

Kıbrıs

Dr. Öğr. Üyesi Mihrican AYLANÇ (Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Kıbrıs)

Kosova

Prof. Dr. Suzan CANHASİ (Priştine Üniversitesi, Kosova)

Makedonya

Dr. Fatima HOCİN (Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi, Makedonya)

Özbekistan

Dr. Botir TOJİBOYEV (Ali Şir Nevayi Namidagi Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi, Özbekistan)
Doç. Dr. Durdona LUTFULLAYEVA (O'zbekiston Xalqaro İslom Akademiyasi, Özbekistan)
Dr. Yulduz ESHMATOVA (Taşkent Devlet İktisadiyat Üniversitesi, Özbekistan)

Pakistan

Doç.Dr. Abdul Fareed BROHİ (Pakistan Uluslararası İslam Üniversitesi, Pakistan)

Rusya

Prof.Dr. Tanzilya KHADJİEVA (Rusya Bilimler Akademisi, Rusya)

Tataristan

Prof. Dr. Liailia MİNGAZOVA (Kazan Federal Üniversitesi, Tataristan)

Türkmenistan

Doç. Dr. Berdi SARIYEV (Ankara Üniversitesi, Türkiye)

Folklor Akademi Dergisi, dört ayda bir elektronik ortamda yayımlanan uluslararası ve hakemli bir dergidir. Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarına ait olup yayın hakları ise Folklor Akademi Dergisi'ne aittir. Yayıncının yazılı izin belgesi olmaksızın dergide yayımlanan yazıların bir kısmı ya da tamamı basılamaz ve çoğaltılamaz. Yayın kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama hakkına sahiptir.

Folklor Akademi Dergisi;

ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı, IDEALONLINE, RESEARCHBIBLE, (SINDEXS)SIS, CITEFACTOR, ASOS İNDEKS, ACARINDEX, INDEX COPERNICUS ve ACADEMINDEX veritabanları tarafından dizinlenmektedir.

İletişim

www.dergipark.org.tr/folklor

E-posta: folklorakademidergisi@gmail.com

ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI YAZARLARI DERNEĞİ

Bağdat Cad. No:385/B Maltepe-İSTANBUL

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

HALK İNANÇLARI VE MEMORATLARIN TÜRK KORKU SİNEMASINDAKİ YANSIMALARI: ZEBUN FİLMİ ÖRNEĞİ 972

Gizem ŞİMŞEK KAYA 972

REFLECTIONS OF FOLK BELIEFS AND MEMORATES IN TURKISH HORROR CINEMA: THE EXAMPLE OF ZEBUN MOVIE 973

ANADOLU HALK HEKİMLİĞİNDE KADININ YERİ VE KADIN OCAKLAR 989

Muhammed AVŞAR & Özlem ÜNALAN 989

THE PLACE OF WOMEN IN ANATOLIAN FOLK MEDICINE AND WOMEN OCAKS 990

ÂŞIKLIK GELENEĞİNDE BİLİNMEYEN BİR SÖYLEME TARZI: DİL OYNAMAZ/DİL DÖNMEZ..... 1004

Adem BALKAYA 1004

AN UNKNOWN STYLE OF SINGING IN THE TRADITION OF MINSTRELSY: DİL OYNAMAZ/DİL DÖNMEZ.. 1005

TÜRKÜLERDE DAĞ KÜLTÜNÜN İZLERİ 1012

Hasan KIZILDAĞ 1012

TRACES OF MOUNTAIN CULT IN FOLK SONGS 1013

KENTSEL MEKÂNLARIN FOLKLORİK İŞLEVLERİ: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ 1032

Mustafa DİNÇ & Mehmet Ali YOLCU 1032

FOLKLORIC FUNCTIONS OF URBAN SPACES: THE CASE OF ÇANAKKALE 1033

OYUN KÜLTÜRÜ VE PROPAGANDA ARACI OLARAK DİJİTAL OYUNLAR 1049

Yusuf Kenan BEZGİN 1049

DIGITAL GAMES AS TOOLS FOR GAME CULTURE AND PROPAGANDA 1050

AZEBAYCAN'DAKİ NEVRUZ BAYRAMI GELENEKLERİ VE NEVRUZ KUTLAMALARINDA İCRA EDİLEN MAHNILARIN İNCELENMESİ 1060

Hazan KURTASLAN & Fidan TAGHIZADE 1060

THE TRADITIONS OF NOWRUZ IN AZERBAIJAN AND THE ANALYSIS OF MAHNI PERFORMED DURING NOWRUZ CELEBRATIONS 1061

SEÇKİN KÜLTÜRÜN DİBE BATMASI KURAMI İLE İNCİ TANELERİ DİZİSİ ÖRNEKLEMİNDE ZİRVE VE DİP PARADİGMASI 1079

Sacide ÇOBANOĞLU 1079

THE THEORY OF THE SINKING OF ELITE CULTURE AND THE PARADIGM OF TOP AND BOTTOM IN THE SAMPLE OF THE STRING OF PEARLS 1080

HALK KÜLTÜRÜNDE DEMONİK VARLIKLARA TUNCELİ'DEN BİR ÖRNEK: MILAKETLER 1092

Yılmaz KAVAL 1092

AN EXAMPLE OF DEMONIC BEINGS IN FOLK CULTURE FROM TUNCELİ: MILAKETLER 1093

BİR CİNAYETİN ARDINDAKİ DRAM: GİRESUN EŞREF BEY ŞARKISI 1112

Mehmet ÖZDEMİR 1112

THE DRAMA BEHIND A MURDER: THE FOLK SONG OF GİRESUN EŞREF BEY 1113

TEKRARI BOZULAN DENEYİM VE AKIŞI KESİLEN GÜNDELİK YAŞAM: KÖY ODA OYUNLARINDA GROTESK UNSURLAR 1129

Ezgi METİN BASAT 1129

EXPERIENCE OUT OF REPETITION AND EVERYDAY LIFE WHOSE FLOW IS INTERRUPTED: GROTESQUE ELEMENTS IN RURAL CHAMBER PLAYS 1130

ÇOCUKLARIN GÖZÜNDEN ANADOLU MASALLARI 1140

Merve ARABACI & Kübra ÇİFTÇİ & Sare TÜRKMEN ÇINAR & Yasemin AYDOĞAN 1140

ANATOLIAN TALES THROUGH CHILDREN'S EYES 1141

KADINLARIN KUTSAL GÜCÜNÜN RİTÜELLERDEKİ TEMSİLÎ ROLÜ: HAREZM ÖRNEKLEMİNDE YENGELİK . 1169

Esra ÇAM 1169

THE REPRESENTATIVE ROLE OF WOMEN'S SACRED POWER IN RITUALS: YENGELİK IN THE SAMPLE OF KHWAREZM 1170

GELENEKSEL MESLEK BAĞLAMINDA UYGURLARDA KUYU/KANAL/KARIZ KAZICILAR 1182

Ebru KILIÇ 1182

WELL/CHANNEL/KARIZ DIGGERS IN THE CONTEXT OF TRADITIONAL OCCUPATION IN UYGHUR 1183

COĞRAFİ İŞARETLİ BİR İMGE: DEVELİ CIVIKLISI 1194

Ahmet Şükrü SOMUNCU 1194

A GEOGRAPHICALLY SIGNED IMAGE: DEVELI CIVIKLISI 1195

RİTÜELDEN EĞLENCEYE: DİŞ BUĞDAYI TÖRENİNDE KUŞAKLAR ARASINDAKİ DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM ... 1209

Seval KOCAER 1209

FROM RITUAL TO FUN: CHANGE AND TRANSFORMATION BETWEEN GENERATIONS IN THE THOOTH WHEAT CEREMONY 1210

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MANİSA'DA KANDİL FENERİ GELENEĞİ 1223

Demet ŞAFAK 1223

THE TRADITION OF CANDLE LANTERN IN MANISA FROM PAST TO PRESENT 1224

DOĞADAN İLHAM ALAN BİR KAHRAMANIN MİTOLOJİK YOLCULUĞU: SAGUN ÇİZGİ FİLM ÖRNEĞİ 1236

Alev ÖZTÜRK MERDİN 1236

THE MYTHOLOGICAL JOURNEY OF A HERO INSPIRED BY NATURE: THE EXAMPLE OF SAGUN CARTOON 1237

DELİ DUMRUL'UN ÖLÜM KARŞISINDAKİ TUTUMUNUN ARKAİK NEDENLERİ 1248

İbrahim ÖZKAN 1248

ARCHAIC REASONS FOR DELİ DUMRUL'S ATTITUDE TOWARDS DEATH 1249

FOLKLOR VE KÜLTÜREL GÜVENLİK (II): TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI 2040 VİZYON BELGESİ'NİN SUNDUĞU İMKÂNLAR 1260

Cevdet AVCI 1260

FOLKLORE AND CULTURAL SECURITY (II): OPPORTUNITIES OFFERED BY THE 2040 VISION DOCUMENT OF THE ORGANIZATION OF TURKISH STATES 1261

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL'İN SANAT ŞİİRİNİN ONTOLOJİK KURAM BAĞLAMINDA TAHLİLİ 1276

Dilek BEKİN ÇETİN & Mehmet YALÇINKAYA 1276

ANALYSIS OF FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL'S ART POETRY IN THE CONTEXT OF ONTOLOGICAL THEORY 1277

ABDULVAHAP AKBAŞ'IN MAKALELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 1285

Abdulhakim TUĞLUK 1285

A CRITICAL ANALYSIS OF ABDULVAHAP AKBAŞ'S ARTICLES 1286

AKSARAY YÖRESİ ÖRNEĞİNDE EL HALISI DOKUMACILIĞINDA KULLANILAN HALI BIÇAKLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME 1297

Semra KILIÇ KARATAY 1297
A STUDY ON CARPET KNIVES USED IN HAND CARPET WEAVING IN THE EXAMPLE OF AKSARAY REGION 1298

ÖRME TEKNİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ESKİŞEHİR PATİK VE MOTİFLERİ 1307

Dilara KARAYEL & Servet Senem UĞURLU 1307
A RESEARCH ON KNITTING TECHNIQUE: ESKISEHIR PATIK AND MOTIFS 1308

TDE 10 DERS KİTABININ SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS UNSURLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ 1329

İbrahim BOZ 1329
EXAMINING THE TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE 10 TEXT BOOK IN TERMS OF INTENGIBLE CULTURAL HERITAGE ELEMENTS 1330

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA İSTANKÖY TÜRKLERİNİN GÜNLÜK YAŞAM VE İLETİŞİM PRATİKLERİ: BİR SÖZLÜ TARİH DENEMESİ 1342

Mehmet IŞIK 1342
DAILY LIFE AND COMMUNICATION PRACTICES OF TURKS IN ISTANKOY AFTER THE SECOND WORLD WAR: AN ORAL HISTORY ESSAY 1343

TARİHSEL VE TOPLUMSAL BİR MESELE OLARAK TÜRK KÜLTÜRÜNÜN BOYUTLARI 1357

Abdulhamit TOPRAK 1357
DIMENSIONS OF TURKISH CULTURE AS A HISTORICAL AND SOCIAL ISSUE 1358

MANZÛME-İ KISSA-İ YÛSUF 1366

İbrahim Halil TUĞLUK& Selvi DOĞAN 1366
THE STORY OF YOUSUF 1367

AMASYA İLİNDE İSİMLERİ DEĞİŞTİRİLEN YERLEŞİM YERİ ADLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME 1382

Bekir BAŞALAN 1382
AN ANALYSIS ON THE SETTLEMENT NAMES IN AMASYA PROVINCE 1383

RUS DİLİNDE ŞİMDİKİ ZAMAN BİÇİMLERİNİN MECAZİ ANLAMDA KULLANIMI 1392

Tülay AKBABA 1392
METAPHORICAL USE OF THE PRESENT TENSE FORMS IN RUSSIAN LANGUAGE 1393

KİLİKYA PEDİAS STADİONLARININ İNCELENMESİ 1406

Ece ÇOKSOLMAZ 1406
EXAMINATION OF CILICIA PEDIAS STADIUMS 1407

IBN FADLAN ALS PIONIER DER RELIGIONSANTHROPOLOGIE UND SEINER REISEBERICHT 1414

M. Fatih DEMİRDAĞ 1414
DİN ANTROPOLOJİSİNDE BİR ÖNCÜ OLARAK İBN FADLAN VE SEYAHATNAMESİ 1415

LA CRISE IDENTITAIRE DANS LA LITTÉRATURE POSTCOLONIALE : L'EXEMPLE DE *MON CŒUR À L'ÉTROIT* 1422

Cansu AVCI 1422
POSTKOLONYAL EDEBİYATTA KİMLİK KRİZİ: *MON CŒUR À L'ÉTROIT* ÖRNEĞİ 1423

THE MORAL MESSAGES IN "EVERYMAN" AND "DELİ DUMRUL" 1434

Yusuf Ziyaettin TURAN 1434
"EVERYMAN" VE "DELİ DUMRUL" 'DA AHLAKİ MESAJLAR 1435

DERLEME / COMPILATION

BALKAN HALK KÜLTÜRÜYLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 1444

Berrin SARITUNÇ 1444

AN EVALUATION ON STUDIES CONDUCTED ON BALKAN FOLK CULTURE 1445

KİTAP İNCELEME / BOOK REVIEW

ŞAHMARAN İLE FANTASTİK YOLCULUK: MUSA ABDİ'DEN IGNÁCZ KÚNOS VE OĞUZ TANSEL'E 1467

Fatıma Betül TEPE 1467

Dinç, M., ve Yolcu., M.,A., (2024). Kentsel Mekânların Folklorik İşlevleri: Çanakkale Örneği. *Folklor Akademi Dergisi*. Cilt:7, Sayı:3, 1032 – 1048.

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Received: 02.09.2024

Kabul / Accepted: 30.10.2024

Araştırma Makalesi/Research Article

FOLKLOR AKADEMİ DERGİSİ

DOI: 10.55666/folklor.1542429

KENTSEL MEKÂNLARIN FOLKLORİK İŞLEVLERİ: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ*

Mustafa DİNÇ & Mehmet Ali YOLCU*****

Öz

21.yüzyıl folklor çalışmaları, kent kültürüne de odaklanmakta ve özellikle Sanayi Devrimi sonrasında hareketlenerek günümüze evirilen modern şehir hayatının kültürel ve sosyal dinamiklerini de ele almak suretiyle kırsal temelli geleneksel anlayışa yeni perspektifler kazandırmaktadır. Kent folkloru adı verilen bu anlayışla homojen bir toplumsal yapı içermeyen kentlerde yaşayan sosyal hayat, gelenek-inanç-ritüel bileşenleri, kent kültürü ve bunların canlı tutulduğu mekânlar bir arada ele alınarak kentli kimliği oluşturan müşterek değerler yorumlanabilmektedir. Çanakkale'nin tarihsel gelişimi, göç hareketlilikleri ve farklı etnik grupların etkisiyle zengin bir kültürel dokuya sahip olduğu ön kabulüyle ele alınan bu çalışma, Çanakkale kentinde kentsel mekânların folklorik işlevlerini ayrıntılı bir şekilde incelemektedir. Çanakkale'deki caddeler, meydanlar, tarihi yapılar ve diğer kentsel mekânlar, kent halkı için birer kültürel hafıza deposu işlevi görmektedir. Bu mekânlar, sadece fiziksel varlıklarıyla değil, aynı zamanda barındırdıkları hikâyeler, anılar ve sosyal etkileşimlerle de kentin kolektif belleğinin korunmasına katkıda bulunur. Çalışma, özellikle Çanakkale'nin belirli mekânlarının halkın günlük yaşamındaki folklorik anlamlarını ve bu mekânların "hafıza mekânları" olarak nasıl işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu mekânlar, sosyal ve kültürel anlamları ile kent halkı için bir aidiyet duygusu yaratmakta ve bu anlamlar üzerinden kent kültürünün devamlılığı sağlanmaktadır. Kentsel mekânlar hem toplumsal aidiyeti güçlendiren hem de geçmiş ile günümüz arasında bir köprü kuran önemli bir rol üstlenmektedir. Çalışmada, Çanakkale özelinde kent mekânları üzerinden kentsel folklorun işlevleri analiz edilerek, bu işlevlerin modern iletişim araçları ve kentsel dönüşüm süreçleri üzerindeki etkileri de incelenmiştir. Bu analiz, kentin kültürel kimliğinin nasıl şekillendiğine dair ipuçları sunmakla birlikte kent folkloru ve kentsel mekânlar konusunda daha sonraki çalışmalara da örneklik etmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda Çanakkale'deki rekreasyon alanları, kafeler ve parklar gibi eğlence mekânları, kentin sosyal dinamiklerine katkıda bulunurken aynı zamanda bireylerin sosyalleşme ve toplumsal aidiyet duygularını pekiştirmektedir. Kentin eğitim ve gelenek aktarımı işlevine yönelik olarak ise müzeler, kitapçılar ve tarihi alanlar öne çıkmakta; bu alanlar, kent kültürünü gelecek kuşaklara aktarmada önemli bir rol oynamaktadır. Toplumsal kurumlar ve törenlere destek veren mekânlar bağlamında ise Cumhuriyet Meydanı ve İskele Meydanı gibi açık alanlar ön plana çıkmaktayken kentin ekonomik işlevli mekânlarını kentin ticaret ve hizmet faaliyetlerinin merkezi olan Çarşı Caddesi, Cuma Pazarı, Köprübaşı, Demircioğlu Caddesi gibi alanların oluşturduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, kentteki meydanların ve parkların, protesto gösterileri gibi toplumsal hareketlerin de sahnelendiği alanlar olarak belirdiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Mekânlar, Kent Folkloru, İşlev, Hafıza, Çanakkale.

∗ Makalenin oluşturulmasında etik kurul izni gerektirecek bir araştırma modeli kullanılmamıştır. Her iki yazarın makaleye katkı oranı eşittir. Çalışmada kullanılan yerden çekim fotoğraflar Mustafa Dinç arşivinden alınmıştır. Drone fotoğrafları için ise yazarlar Sayın Yunus Emre Eroğlu'na teşekkürlerini sunarlar.

** Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Çanakkale/Türkiye. E-posta: mustafadinc@comu.edu.tr ORCID: 0000-0002-5639-4876.

*** Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Çanakkale/Türkiye. E-posta: mehmetaliyolcu@gmail.com ORCID: 0000-0001-7688-287X.

FOLKLORIC FUNCTIONS OF URBAN SPACES: THE CASE OF ÇANAKKALE

Abstract

21st century folklore studies also focus on urban culture and bring new perspectives to the rural-based traditional understanding by addressing the cultural and social dynamics of modern urban life, which has evolved to the present day, especially after the Industrial Revolution. With this understanding called urban folklore, social life, tradition-belief-ritual components, urban culture and the places where these are kept alive in cities that do not contain a homogeneous social structure can be interpreted together and the common values that constitute urban identity can be interpreted. With the assumption that Çanakkale has a rich cultural texture due to its historical development, migration movements and the influence of different ethnic groups, this study examines the folkloric functions of urban spaces in Çanakkale in detail. The streets, squares, historical buildings and other urban spaces in Çanakkale serve as a store of cultural memory for the people of the city. These places contribute to the preservation of the collective memory of the city not only with their physical presence, but also with the stories, memories and social interactions they contain. In particular, the study reveals the folkloric meanings of certain places of Çanakkale in the daily life of the people and how these places function as "memory places". In addition, these places create a sense of belonging for the people of the city with their social and cultural meanings, and the continuity of urban culture is ensured through these meanings. Urban spaces play an important role in strengthening social belonging and building a bridge between the past and the present. The study analyses the functions of urban folklore through urban spaces in Çanakkale and examines the effects of these functions on modern communication tools and urban transformation processes. This analysis provides clues on how the cultural identity of the city is shaped and aims to set an example for further studies on urban folklore and urban spaces. In this context, recreational spaces such as recreation areas, cafes and parks in Çanakkale contribute to the social dynamics of the city, while at the same time reinforcing individuals' feelings of socialisation and social belonging. Museums, bookstores and historical sites come to the fore in terms of the city's educational and tradition transmission function; these spaces play an important role in transmitting urban culture to future generations. In the context of spaces that support social institutions and ceremonies, open spaces such as Cumhuriyet Square and İskele Square come to the forefront, while the city's economic function spaces are formed by areas such as Çarşı Street, Friday Bazaar, Köprübaşı, Demircioğlu Street, which are the centre of the city's trade and service activities. In addition, it has been revealed that the squares and parks in the city are also areas where social movements such as protest demonstrations are staged.

Keywords: Urban Spaces, Urban Folklore, Function, Memory, Çanakkale.

Giriş

21. yüzyıl folklor araştırmaları içerisinde kent kültürüne eğilen çalışmaların, alanın kırsal ve/veya ürün-metin odaklı geleneksel anlayışına yeni bir perspektif kazandırarak artmaya başladığı görülmektedir. [1] Dünyada özellikle Sanayi Devrimi'yle birlikte hızla artan kentleşme olgusu çoğunluğu kırsal alanlarda yaşayan insan topluluklarını ve onların ürettiği geleneksel yapıyı kent ortamına taşımış, zaman içerisinde bu kırsal-geleneksel toplulukların kültürel yaşamları kentsel mekânlardaki yeni koşullar içerisinde belirgin bir adaptasyon sürecine girerek evrilmiştir. Kent ortamı ayrıca siyasal, toplumsal, iletişimsel ve teknolojik şartların değişip gelişmesi ile karşılaşılan yeni üretim mekanizmaları veya organizasyon biçimleri etrafında yeni kültürel yapıların da oluşmasını sağlamıştır. Bugün kültür bilimlerinin önemli bir şubesi olarak folklor disiplininin dikkatle yöneldiği alanlar da haliyle bu gelişimle koşut kentsel yeni kültür alanları olmaktadır.

İnsanoğlunun kolektif yaşam bilincine vararak bugünkü kent kavramının çekirdeğini oluşturan ortak yaşam alanları etrafında yerleşmeye / örgütlenmeye başlamaları, Bookchin'in (1999: 45-46);

> Cilalı Taş Devri'nde (Neolitik) toprağın işlenmesine imkân veren teknolojik yeniliklerin çiftçiler tarafından kullanılmasının büyük bir yiyecek fazlasına yol açtığı, bunun da kentin ortaya çıkışına neden olduğu kabul edilir. Maddi bolluk içindeki halkın, tarımsal uğraşları terk edip, becerilerini çömlekçilik, dokumacılık, metalürji, marangozluk, kuyumculuk ve duvarcılık alanlarının yanı sıra idareci, rahip, asker ve sanatçı olarak da gösterdikleri söylenir. Tarımla uğraşan köylerin büyüklük ve nüfusunda bir artış görüldüğünde, bunların –çoğu kez tanımlanamayan büyüklükteki- "kritik bir kitleye" ulaştıkları, böylece, "kent" olmaya hak kazandıkları söylenir.

ifadeleriyle özetlediği gibi sosyal bilimlerin hemen her alanında genellikle tarım devrimiyle ilişkilendirilmekle birlikte, bazı araştırmacılar tarafından ilk kentsel örüntülerin tarım devriminden önceye de götürüldüğü görülmektedir. Örneğin Mumford (2007: 18);

> İlk insanın ölüye olan saygısı belirli bir toplanma mekânı ve sonuçta daimî bir yerleşim yeri aramasında pratik ihtiyaçlardan daha önemli bir rol oynamıştır belki de. Paleolitik çağ insanının huzursuz göçebeliğinin ortasında ilk kalıcı yerleşim alanına sahip olanlar ölülerdi; Bir mağaraya, taşlarla işaretlenmiş bir toprak yığınının altına, bir toplu mezar tümseğine gömülürdü ölüler. Buraları, yaşayanların büyük olasılıkla ecdatlarının ruhlarıyla konuşmak veya onları teskin etmek üzere ara sıra ziyaret ettikleri yerlerdi. Her ne kadar toplayıcılık ve avcılık insanları belli bir alanı sürekli bir yerleşim yeri olarak kullanmaya teşvik etmiyorduysa da en azından ölüler bu ayrıcalığa sahipti.

sözleriyle insanoğlunun kentleşme serüvenini bir anlamda dini-ritüelistik durumlara dayandırmakta, ölülerin defnedildiği mekânların etrafında ilk kalıcı yerleşmelerin oluşturulduğuna dikkat çekmektedir. Nitekim Türkiye sahasında Göbeklitepe üzerinde yapılan arkeolojik araştırmalar da Mumford'un bu tespitiyle paralel yönler ihtiva etmektedir. Ancak yine de ister dini-ritüelistik sebeplerle isterse de tarım faaliyetleri çerçevesindeki birlikteliklerle olsun insanlık tarihi içerisinde kent, pek çok boyutuyla bir kültür ortamı haline gelmiş, bu anlamda uygarlaşmanın ilk basamaklarından biri olarak kabul edilmiştir. Gordon Childe'in (2006) "kentsel devrim" olarak nitelendirdiği bu süreçte oluşan yerleşmelerde yazı, matematik, geometri vd. alanlarda kolektif bilginin ortaya çıkması ve gelişmesi uygarlık emarelerinin doğmasını sağlamış, günümüze gelindiğinde ise kent, pek çok bileşeni ile sosyal bilim dallarının doğrudan veya dolaylı olarak mercek altına aldıkları vazgeçilmez araştırma sahalarından biri haline gelmiştir. Örneğin hukuk, siyaset bilimi, kamu yönetimi, turizm, ekonomi, coğrafya, mimarlık, tasarım, şehir planlama, peyzaj, tarih, sosyoloji, eğitim vd. gibi uzun bir liste halinde sıralanabilecek çok sayıda disiplin yönetimsel, fiziki, fenomenolojik, demografik, yerleşimsel, sosyal, kültürel, iktisadi vd. boyutlarıyla kentlere odaklanmaktadır. Kent olgusunun çok dinamikli yapısının hemen tüm yönlerinden beslenen bu disiplinlerin literatüründeki "kent kültürü" ve "kent kimliği" tamlamaları ise sıklıkla işlenen ve çoğu kez birbiriyle ilintili biçimde kullanılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kent kültürü, mekân ve zaman boyutuyla kent bünyesinde yaşayan insanlarca, ortak bir paydada üretilen maddi veya manevi değerlerin oluşum sürecidir. Bir başka açıdan kent kültürü, gelenek ve görenekleri farklı, değişik kültürlerden gelen kişilerin, bireysel hak ve sorumluluklarının bilincine vararak, yaşadıkları kente özgün görgü ve nezaket kuralları çerçevesinde bir arada yaşama kültürüdür (Kurt, 2011: 266). "Kent imajını etkileyen; her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine

özgü nitelikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyoekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu; sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yaşatan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlük" (Demirseren Çöl, 1998: 14) şeklinde tanımlanan kent kimliğini ise Ünlü'ye göre (2017: 76-77) doğal, sosyal ve yapılı çevre olmak üzere birbirinden ayrılması oldukça güç üç temel yapı üzerindeki ilişki ve etkileşimler oluşturmakta; Demirseren Çöl'e göre ise (2017: 43) *fiziksel yapı, sosyoekonomik yapı, kültürel birikim, tarihi gelişim, mekân karakteristikleri, biçimsel ve görsel karakteristikler, yaşam biçimi ve kalitesi, işlevleri, fiziksel çevre-toplumsal davranış ilişkisi, kent-doğa bütünlüğü, altyapı ve tipolojik özellikler* gibi pek çok etmen, kent kimliğinin belirleyicileri olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla Hayta'nın da ifade ettiği gibi (2016: 166) kent, sadece fiziksel bir mekân ve nüfus tanımı olmanın çok ötesinde sınırları kesin olmayan bir çalışma alanı olarak tek bir tanım ve eğilimle açıklanamayacak kadar büyük bir kavram olarak belirmekte, kent kültürü veya kimliği ise aynı şekilde birbirinden net çizgilerle ayrılamayacak bir anlayış oluşturmaktadır.

Bu doğrultuda kent kültürü kavramını çok yönlü bir perspektifle ele almak gerekmektedir ki, kentler Oğuz'un da dikkat çektiği gibi (2007: 31-32) süreç içerisinde toplulukların, grupların ve bireylerin kültürel belleklerinin oluşup geliştiği ve kültürel üretimlerinin kuşaktan kuşağa aktarılıp yaşatıldığı *ritüel mekânları*nın terk edilmesi ile birlikte son derece önemli hale gelen *kültürel mekânlar* olmuşlar ve kent kimliğini edinen bireyler geçmişle bağlarını büyük ölçüde koparark bu yeni kültürel mekânlarda yeni kültürler edinmişler; dolayısıyla kentler de kültürel veya folklorik pek çok yeni işlev kazanmışlardır.[2]

Konuyla bağlantılı "kent folkloru" da çalışmamızın teorik alt yapısını zenginleştirebilecek bir kavramdır. Derdiçok'un tanımıyla kent folkloru, "kent ortamında yaratılan ve aktarılan halk bilgisi ürünleridir" (2023: 49). Aslan, kent folklorunu oluşturan üç temel yönden söz eder: 1. Kent ortamında yeniden üretilmesiyle ortaya çıkan geleneksellikle ilişkili melez yapıda folklorik ürünler. 2. Kentteki çeşitli grupların ilişkilerine dayalı ortaya çıkan folklor ürünleri. 3. Kentleşmeye bağlı olarak teknolojik gelişmeler neticesinde ortaya çıkan folklor ürünleri (Aslan, 2023: 50). Bu bağlamda kısaca şunu dile getirmek mümkündür: Kent folkloru, kentsel yaşamın özellikleri, gelenekleri, inançları, ritüelleri ve halk kültürü unsurlarını içeren bir tür folklor alanıdır. Geleneksel folklorun kırsal alanlarda geliştiği düşünülse de kentlerde de benzer şekilde zengin bir folklorik miras bulunmaktadır. Kent folkloru, kentlerin karmaşık sosyal yapıları, göçler, endüstrileşme ve modernleşme gibi faktörlerin etkisi altında nasıl şekillendiğini inceler. Bu kapsamda, kentlerdeki sokak yaşamı, mahalle kültürü, yerel festivaller, sokak sanatı, yerel mitler ve efsaneler gibi unsurların yanı sıra, modern iletişim araçlarının da folklorik unsurları nasıl etkilediği araştırılır.

Genellikle tarımsal yaşam, doğa ve eski dünya gelenekleri etrafında dönen kırsal folklorun aksine, kentsel folklor, modern şehirlerde yaşayan insanların deneyimlerini, endişelerini ve kültürünü yansıtır. Kent folkloru kapsamında garip veya korkunç olayları içeren çağdaş efsaneler; suç veya toplumsal değişim gibi modern korkuları veya endişeleri açıklayan, dramatize eden, kulaktan kulağa veya sosyal medya aracılığıyla şehirlerde yayılmış yanlış bilgiler içeren halk inançları ve anlatıları; sembolik anlam ve mesajlarıyla grafiti ve sokak sanatları yer alır. Bunlarla birlikte, çeşitli alt kültürler, punk rock kültürü, kaykaycılar veya sokak sanatçılarıyla bağlantılı hikâyeler veya gelenekler de kentsel folklora katkıda bulunur.

Folklor alanındaki pek çok işlevsel incelemede referans gösterilen Bascom (2010: 71-83) ve Başgöz'ün (1996: 2) tespitlerinde yer alan "hoş vakit geçirme-eğlence, kültürün genç kuşaklara aktarımı-eğitim, toplumsal kurum, töre ve törenlere destek verme, toplumsal baskıdan kurtulma-sosyal kontrol" ve "protesto" işlevlerinin temel alındığı görülmektedir. Öte yandan gelişen sosyokültürel şartların, bu işlevleri çeşitlendirdiği; açık, gizli, örtük veya bozuk pek çok farklı diğer işlevden de söz edilmesinin gerekli olduğu alan araştırmacılarınca dile getirilmektedir.[3] Kentsel mekânların, kent folkloruna dönük işlevlerini Çanakkale özelinde inceleyen bu çalışmada da işlevler noktasında hem yukarıda söz edilen yaygın anlayışın hem de tespit edilen yeni işlevlerin üzerinde birtakım yorumlamalarda bulunulmuştur. Temel olarak betimsel bir çalışma olan araştırmada, Çanakkale kent kültürünün mekânlar çevresindeki şekillenmesi ele alınmış, kentle çeşitli biçimlerde etkileşimi bulunan toplum tabakalarının hangi mekânları, hangi şekilde değerlendirdikleri ve bu mekânları kent yaşamı için nasıl birer değer haline getirdikleri üzerinde durulmuştur. Çanakkale

örneğinde tespit edilerek aşağıda geniş biçimde yorumlanan bu mekânların Nora'nın (2006: 10) tarihyazımsal, etnografik, psikolojik, siyasi ve edebi boyutlarıyla ele alarak önemli buluşma yerleri olarak gördüğü "hafıza mekânları" tanımlamasına net bir biçimde uyduğu ve diğer taraftan folklorun devamlılığı noktasında bu mekânların birtakım folklorik işlevler kazanarak, kent folkloruna hizmet ettikleri ve Lynch'in (2014: 9) *kimlik, yapı* ve *anlam* olarak üç boyutta ele aldığı kent imgesinin anlamsal yönüne katkıda bulundukları görülmüştür. Lynch'in ifadeleriyle (2014: 5), kusursuz bir imge sunabilen canlı ve bütünleşmiş bir fiziksel çevrenin sosyal rolü de yadsınamaz. Grup iletişimini olanaklı kılan kolektif hafıza ve semboller için ham malzemeler sağlar.

Kentsel mekânların o kentte yaşayanlara aktardığı şey, "hatırlama" olgusu yoluyla "aidiyet" duygularının sürdürülmesinden ibarettir. Hatırlama, bireylerin ve toplulukların geçmiş deneyimlerini ve olaylarını yeniden canlandırmasıdır. Bu süreç, anıların bireysel ve kolektif kimliklerin oluşumunda kritik bir rol oynadığı bir belleği içerir. Anılar, mekânlarla ilişkilendirildiğinde daha güçlü ve somut hale gelir. Mekânlar, işte bu anıların ve tarihsel olayların fiziksel bağlamını oluşturur; bireylerin ve toplumların kimliklerini inşa etmelerinde ve sürdürmelerinde önemli bir rol oynar. Mekânlar, tarihsel ve kültürel anlamlar taşıyan, geçmişle bağlantı kuran semboller ve anlatılarla yüklüdür. Mekânlar ve hatırlama süreçleri, bireylerin belirli mekânlarla kurdukları ilişkiler ve bu mekânlarda yaşadıkları deneyimler üzerinden kentli kimliğin şekillenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim Assmann bu mekanları toplumun ortak tarihini, kültürel kimliğini ve geçmişini nasıl hatırladığı ve bu kolektif belleği nasıl canlı tuttuğuyla ilgili olarak görerek: "Mekânın, hatırlama kültüründe, toplumsal ve kültürel bellek pekiştirme tekniklerinde de başrole sahip olması boşuna değildir." der (Assmann, 2015: 68).

Bulgular

Türkiye'nin kuzeybatısında, adıyla anılan deniz yolu (Çanakkale Boğazı) kenarında konumlanan Çanakkale kentinin İstanbul'un güvenliği için 1462-1463 yıllarında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan Kale-i Sultaniye (Çimenlik Kalesi) etrafında, kalenin yapımı sırasında bölgeye gelerek yerleşen Romanlar ile kalenin yönetim ve hizmetleri için gelen Türk kamu görevlilerince kurulduğu; kısa süre içinde denizcilikle uğraşan Rumların, ticaret yapan Ermeni, Yahudi ve Levantenlerin yerleşmeleriyle birlikte 19. yüzyılın sonlarına gelindiğinde çok farklı etnik kültürlerle kozmopolit bir liman kenti haline geldiği düşünülmektedir (Tolun, 2012: 11; Erten, 2012: 401-404; Dündar, 2019: 305). Takip eden süreçte ise Kırım Savaşı, 93 Harbi adı verilen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, Balkan Savaşları, en önemli cephelerinden birine ev sahipliği yaptığı I. Dünya Savaşı, Lozan sonrasında Yunanistan'la yapılan nüfus mübadelesi, 1934 İskan Kanunu, II. Dünya Savaşı, 1950-1951 Bulgaristan Göçleri ve yakın tarihteki ulusal ve uluslararası siyasi-askeri-sosyal olaylar (6-7 Eylül 1955 Olayları, Kıbrıs Barış Harekatı, 1989 Bulgaristan Göçleri, iç göçler) 19. yüzyıl sonlarından itibaren kentin yoğun nüfus hareketleri (göçler ve mübadeleler) yaşayarak günümüzdeki demografik dokunun oluştuğu kırılma noktaları olarak karşımıza çıkmaktadır.[4] Bu aşamalarda kent bir yandan özellikle Balkan coğrafyalarından yoğun bir nüfusun iskanına; bir yandan da gayrimüslimlerin kenti zamanla terk etmelerine sahne olmuştur.

Günümüzde ise 12 ilçeli idari örgütlenmesi ile toplam 542.157 kişilik nüfusun 137.365'ine ev sahipliği yapan Çanakkale kent merkezi pek çok kıyı kentinin aksine nispeten daha az kalabalık bir şehir merkezi görünümündedir. Diğer yandan Çanakkale ili 576 toplam köyüyle 81 il arasında 5. sırada olup kırsal ile bağlantısını koparmamış; tarım ve hayvancılığın lokomotif sektörler olduğu ve böylece kır ve kent hayatının yoğun bir temas içinde bulunduğu bir kent hüviyetindedir (Çanakkale Valiliği, 2023). Buna mukabil, yukarıda özetlendiği gibi Çanakkale, 19. yüzyıldan itibaren ev sahipliği yaptığı yabancı konsolosluklar ve Levanten nüfus etkisiyle Osmanlı'nın son zamanlarından beri kültürel anlamda zengin bir çeşitliliğe de sahip bir kent dokusu oluşturmuştur (Şahin, 2021: 31). Bu durum, incelememize konu olarak aldığımız mekânları çeşitlendirerek bu mekânların her birinin zamanla kent folkloruna matuf işlevler yüklenmesini sağlamıştır. Bu doğrultuda günümüz Çanakkale'sinin kent kültürünü biçimlendiren mekânlarını folklorik bir bakışla tasnif etme noktasında şu şekilde bir değerlendirme yapmak mümkün olacaktır:

1. Hoş Vakit Geçirme-Eğlence İşlevine Yönelik Kentsel Mekânlar, Rekreasyon Alanları

Çanakkale şehri, adını verdiği boğazın kenarında konumlanmış coğrafi yapısıyla kentlilerin

hoş vakit geçirme, eğlence ihtiyaçlarına büyük oranda cevap verebilen alanlar barındıran bir kenttir. Boğazın Anadolu yakasında, Kepez beldesi kıyılarından Askeri Hastane'ye kadar uzanan yaklaşık 10 km'lik sahil şeridi, halihazırda kent için önemli bir rekreasyon güzergahı olup şehrin tüm eğlence aktivitelerinin gerçekleştirildiği merkez lokasyonudur. Kentin güneyinden kuzeyine doğru boğaz kıyısından uzanan bantta Kepez sahili ve Yeni Kordon pek çok eğlence-dinlenme işletmesine ev sahipliği yapmakla birlikte uzun bir yürüyüş parkuru oluşturmakta ve sahillerinin müsaitliğiyle sıcak yaz akşamlarında kentlilerin ve özellikle de gençlerin herhangi bir işletmeye gereksinim duymadan kilim, sandalye vd. eşyalarını kendileri getirmek suretiyle toplandıkları popüler ve ekonomik açık hava mekânları olarak öne çıkmaktadır. Her tarz, ilgi, yönelim ve anlayışa yönelik açık veya kapalı mekânlarla bezeli (Eski) Kordon ise Çimenlik Kalesi'nden başlayarak, Astsubay Orduevi'ne kadar uzanan ve kentin Erken Cumhuriyet dönemi hafızasında yer alan Levanten ve Musevi yurttaşların katıldıkları hafta sonu gezmelerinden beridir kentin tarihiyle yaşıt başlıca canlı eğlence-hoş vakit geçirme lokasyonudur. Kafeterya, restoran, bar, çay bahçesi, pastane kabilinden çok sayıda mekânın sıralandığı bu kordon hattında popülerlikleriyle zaman içerisinde birer kent imgesi haline gelmiş marka mekânlar bulunmaktadır. Bunlar arasında *Donanma, Şakir'in Yeri, Yalı Han, Barlar Sokağı, Saat Kulesi, İskele Meydanı, Türkan Saylan Sosyal Tesisleri, Şehir Kulübü*[5], *Yalova Restoran, Golf Çay Bahçesi* ve *Lodos* ise kentle bir şekilde bağ kurmuş herkes için birer hafıza mekânı olmuştur.

Görsel 1: Kordon Boyu (Eski Kordon)

Görsel 2: Yeni Kordon

Eğlence mekânları kentin farklı toplumsal katmanlarına mensup bireylerinin bir araya geldikleri, ortak ilgi alanları etrafında toplandıkları, arkadaşlık ilişkileri kurarak bunları pekiştirdikleri ve böylece topluluk bağlarını güçlendirerek bir kimlik ve aidiyet duygusu inşa ettikleri mekânlar olarak göze çarpmaktadır. Çanakkale özelinde örneğin 19.yüzyılda bir han olarak inşa edilerek uzun yıllar bu amaçla kullanılan *Yalı Han* günümüz Çanakkale'sinde üniversite gençlerinin veya kent sakinlerinin günlük rutinlerinde uğradıkları, zaman zaman düzenlenen canlı müzik dinletileriyle eğlendikleri bir kafeterya-bar-çay bahçesi ortamına evrilmiştir. Diğer yandan Çanakkale Belediyesi tarafından işletilen *Türkan Saylan Sosyal Tesisleri* ve *Golf Çay Bahçesi* ise hem manzaralarıyla hem de birer kamu işletmesi olmalarından dolayı nispeten ekonomik sayılabilecek fiyatlarıyla kentin dar-orta gelir gruplarının, emeklilerinin ve kentli kadınların oluşturdukları gün gruplarının zaman geçirdikleri mekânlar olarak ön plana çıkmaktadır.

Görsel 3: Yalı Han

Görsel 4: Türkan Saylan Sosyal Tesisleri

Görsel 5: Golf Çay Bahçesi ve *Lodos*

Çanakkale eğlence mekânları içerisinde hareketli çarşının denizle buluştuğu yerde hizmet veren *Şakir'in Yeri* ve *Donanma* isimli çay bahçelerine ise ayrıca değinmek gerekmektedir. Zira 1977'de hizmete başlayan *Şakir'in Yeri* ve 1991'de açılan *Donanma* zaman içerisinde şehrin neredeyse en çok bilinen, gezi yazılarına-bloglarına en çok konu olan ve bir anlamda Çanakkale için "görmeden dönme" denilen yerlerinden olmuşlardır. Kenti ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin, çarşıda alışverişlerini-gezilerini gerçekleştiren kentlilerin karşı kıyıdaki Kilitbahir Kalesi'ni izleyerek mola verdikleri bu iki mekân aynı zamanda ileriki kısımlarda üzerinde durulacağı gibi kordon şeridindeki diğer mekânlardan farklı olarak çarşı içindeki işlerini görmeye gelen Çanakkale köylülerini de özellikle cuma günleri yoğun biçimde konuk etmektedir. Cuma günleri kurulan şehrin en büyük halk pazarına, bankalara, kuyumculara, köy garajına kısacası şehrin ekonomi odaklarına yakınlıkları sebebiyle bu iki mekân Çanakkale köylülerinin en çok uğradıkları, dinlendikleri, araçları kalkana kadar vakit geçirdikleri duraklarıdır. Bu itibarla "*Şakir'in Yeri* ve *Donanma* köylerde devam eden Çanakkale kırsal yaşamının kentle buluştuğu yegâne eğlence-dinlenme mekânıdır." demek isabetli bir önerme olacaktır.

Görsel 6: Şakir'in Yeri ve *Donanma*

Çanakkale kent sakinleri için kordon hattındaki işletmelerin dışında ayrıca park ve bahçelerin de kent folklorunun eğlence-hoş vakit geçirme işlevli mekânlarına örnek teşkil ettiğini belirtmek gerekir. Bunlar içerisinde valiliğin hemen arkasındaki *Halk Bahçesi* ve Esenler semtindeki *Özgürlük Parkı* kentin en önemli yeşil alanlarıdır. Tanzimat sonrasında kente yerleşen nüfuzlu Levanten ailesi Calvert'lerin 1950'lerde yıkılan konaklarının arka bahçesi olan günümüzün *Halk Bahçesi* barındırdığı ağaçları, hayvanları ve yürüyüş yollarıyla kent merkezi için bir anlamda Manhattan'daki "Central Park" benzeri bir rekreasyon alanını oluşturmaktadır. Özellikle sıcak yaz günlerinin öğle saatlerinde kentlilerin, çalışanların soluklandıkları *Halk Bahçesi* ayrıca kentte yarım yüzyıldan fazla bir zamandır tertiplenen "Uluslararası Troia Festivali"nin ilk yıllarına ev sahipliği yapmış bir alan olarak günümüzde de çeşitli etkinliklere (tohum takas şenlikleri, kermesler, el sanatları sergileri vd.) mekân olmaktadır. *Özgürlük Parkı* ise Esenler semtinde şehre hâkim bir tepe üzerinde oldukça geniş bir alanda kurulmuş bir park olarak yaz akşamlarında kentlilerin toplandıkları, belediye tarafından konser, dinleti, sinema gösterimi vd. etkinliklerin düzenlendiği bir kentsel mekân haline gelmiştir.

Görsel 7: Halk Bahçesi

Görsel 8: Özgürlük Parkı

Çanakkale'deki hoş vakit geçirme-eğlence işlevli en yeni mekân ise 2018 yılında hizmete açılan *Anadolu Hamidiye Tabyası*'dır. İçinde bir de müze bulunan bu büyük park özellikle 2022 yılından itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen "Kültür Yolu Festivali"nin konser ve gösteri etkinliklerine ev sahipliği yapmaktadır.

2. Eğitim-Gelenek Aktarımı İşlevine Yönelik Kentsel Mekânlar

Çanakkale antik zamanlardan bu yana çeşitli Anadolu uygarlıklarına ev sahipliği yapması nedeniyle topraklarında çok sayıda ören yeri[6] barındırmasından; Türk tarihinin en önemli dönüm noktalarından biri olan Çanakkale Savaşları'na boğaz ve Gelibolu Yarımadasında sahne olmasından; ayrıca 19. yüzyıl sonlarından itibaren yoğun göç hareketliliklerini yaşayarak günümüzdeki kültürel çeşitliliğini inşa etmesinden dolayı kırsalından merkezine hemen her noktasında bu hususların izlerinin takip edilebileceği yaşayan bir tarih, uygarlık ve kültür müzesi kimliğinde bir kenttir. Bu bağlamda *Assos, Troia* vd. ören yerleri ve *Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı* başlı başına kent çevresindeki eğitim ve kültür aktarımı işlevli alanlar olduğu net biçimde ifade edilebilir. Diğer taraftan bu işlev kent merkezinde de çeşitli mekânlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bunlar *Anadolu Hamidiye Tabyası, Kent Müzesi, Çimenlik Kalesi ve Deniz Müzesi, Karina Deniz Kültürü Merkezi*'dir. Anlaşılacağı üzere ağırlıklı olarak Çanakkale ve harp tarihi ile ilgili mekânlar oldukları görülen bu müzeler aynı zamanda kent merkezinin önemli turizm lokasyonları arasındadır. Ayrıca, turizm potansiyeli oldukça yüksek olan Çanakkale kent merkezinde etnografi, kültür, folklor, teknoloji vd. eksenli tematik müzelere, eğitim mekânlarına da ihtiyaç duyulduğu açıktır.

Kentlerdeki eğitim-gelenek aktarımı işlevli mekânlar arasında okuyucuların kitaplarla buluştukları kitapçıları ve bunların toplu halde bulundukları çarşıları da saymak yerinde olacaktır. Bu bağlamda örneğin İstanbul'da *Beyazıt Sahaflar Çarşısı*, Bursa'da *Sönmez İş Sarayı*, Ankara'da *Olgunlar Kitapçılar Çarşısı*, Eskişehir *Adalar* bölgesi gibi lokasyonlar bulundukları kentlerde eğitim-gelenek aktarımı bağlamlı yerler olarak ön plana çıkmaktadır. Öte yandan konunun Çanakkale ayağında ise imkânların oldukça kısıtlı olduğu, kentli okuyucuların bu gereksinimlerini *Fetvane Sokak*'taki birkaç kitapçıdan-kitabevinden karşıladıkları görülmektedir.

Gelibolu yarımadasındaki asıl savaş coğrafyası kadar etkili olmasa da *Anadolu Hamidiye Tabyası'*nda da kolektif hafıza ve hatırlama biçimleri devreye girmektedir. Eğlence işlevinin yanında ziyaretçilere bir kimlik duygusu yaşatan bu mekân sembollerle kendini gösterir. Tabya çevresindeki geniş rekreasyon alanında Gelibolu Tarihi Alanı'ndaki birçok anıt eserin minyatürleri yer almaktadır. Burada ayrıca ziyaretçiler için oturma ve dinlenme alanları, amfi tiyatro, çocuk parkı, sergi ve tören alanı vb. yerler bulunmaktadır. Nitekim Nora'ya göre, geçmişteki olaylardan uzaklaştıkça ve tarih ile hafıza birbirinden koptukça, bu olayları hatırlamaya yardımcı olan semboller, hafıza mekânları, anıtlar ve tarihsel anlatılar ortaya çıkar. Hafıza ve tarih algısı, bu semboller ve yapılan bilinçli seçimler aracılığıyla şekillenir (2006: 23-24).

Görsel 9: Anadolu Hamidiye Tabyası

3. Toplumsal Kurum, Töre ve Törenlere Destek Verme İşlevine Yönelik Mekânlar

Kentsel mekânlar, folklorik bağlamda ele alındıkları takdirde kent kültürünü müştereken paylaşan kentli bireylerin toplumsal değerlerine, kurallarına, töre ve törenlerine destek verme işlevlerini de belirgin biçimde yerine getirmektedir. Birbirinden farklı anlayış ve yönelime sahip olup ayrı etnik, kültürel ve tarihsel kökenden gelerek kent hayatının temel öznesi olan kentli bireyler, yaşadıkları kentsel mekânları bütünüyle birlikte şekillendirerek ortak bir kent algısı etrafında örgütlenmişler ve böylece zaman içerisinde oluşturdukları kente dair toplumsal kurum, töre ve törenleri icra edip yaşattıkları kentsel mekânlar da oluşturmuşlardır. Türkiye sahasında yaklaşık yüz elli yıllık zihniyet dönüşümünü ve bu çerçevede değişen kentsel mekân algısını ortaya koyan Oğuz'un (2019: 133) aşağıdaki çizelgesine bakıldığında bu mekânların aynı zamanda folklorik anlamda toplumsal kurum, töre ve törenlere destek veren mekânlar da oldukları görülmektedir.

Dönem	**Kültürel Yapı**	**Merkez**	**Zihniyet**
Osmanlı	Ümmet	İbadetgâh	Fakirlik Övüncü
Erken Cumhuriyet	Ulus	Hükûmet Konağı	Yerli Malı
Sanayileşme	İşçi	Fabrika	Seri Üretim
Küreselleşme	Kitle	AVM	Tüketim

Yukarıdaki çizelgenin Çanakkale özelindeki değerlendirilmelerine gelindiğinde ise öncelikle ifade edilmesi gereken husus Çanakkale kent merkezinin, çevresindeki önemli kentlerin aksine eskiden beri bir Osmanlı kenti kimliğinde olmadığıdır. Bir diğer ifadeyle Çanakkale kent merkezi nüfus yapısı, ekonomik faaliyetleri, mimarisi gibi özellikleri itibariyle çevresindeki önemli kentlerin aksine Osmanlı izlerini taşımamaktadır. Zira önceki bölümlerde üzerinde durulduğu gibi Montrö

Boğazlar Sözleşmesi'ne kadar yoğun biçimde yaşanan ticaret eksenli yabancı etkisi nedeniyle Çanakkale kent merkezinde sözgelişi Tarihi Yarımada-İstanbul, Ulucami çevresi-Bursa, Selimiye çevresi-Edirne veya Amasya, Konya, Trabzon, Manisa, Kütahya gibi tablonun ilk satırını belirgin biçimde yansıtan ibadetgâh çevresinde örgütlenmiş bir klasik Osmanlı kenti dokusu oluşmamıştır. Öte yandan en önemli cephelerinden birinin yaşandığı Cihan Harbi'nin ve 1918-1923 yılları arasındaki işgal ile İngiliz yönetimi sırasında oluşan tahribat nedeniyle şehrin küçük bir taşra kasabası görünümünde kalarak ancak toparlanmaya çalıştığı (Karataş, 2021: 53); bu nedenle, kent merkezindeki ilgili işleve matuf mekânların da Erken Cumhuriyet ideolojisiyle şekillendiği ifade edilmelidir. Bu anlamda *Cumhuriyet Meydanı, İskele Meydanı, Saat Kulesi, Halk Bahçesi, Köprübaşı ve Cuma Pazarı* (özellikle cuma günleri) gibi alanların diğer işlevlerde görünür olmalarının yanında kent kültüründeki toplumsal kurum, töre ve törenlere destek veren başlıca mekânlar olarak belirdikleri de görülmektedir. Hemen tüm resmi bayramlar, çelenk törenleri, halk konserleri, festivaller, şenlikler, toplantılar, yardım-hayır organizasyonları, kermesler vd. kentsel etkinliklerin Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren düzenlendiği bu alanlar bürokratik, turistik ve ekonomik anlamda da şehrin en işlek noktalarını oluşturmaktadır.

Çanakkale, kırsalında tarım ve hayvancılığın, merkezinde ise büyük ölçüde yabancı tüccarlar eliyle gelişen ticaretin başat ekonomik faaliyetler olarak girdiği kentleşme sürecinde, Oğuz'un yukarıda dikkat çektiği ve aşağı yukarı 1950'lerden itibaren genellikle büyükşehirlerde görülen ve şehrin sanayi bölgelerindeki fabrikaların etrafında örgütlenen gettolarıyla görünür hale gelen kent oluşumunu da yaşamamış bir kenttir. Zira 1950'lerin sonuna doğru hizmete başlayan AKFA ve Kepez Konserve ile 1962'de açılan Tekel Şarap ve Kanyak Fabrikası'nın tek başlarına kentte sanayileşme adına anılabilecek nadir sanayi tesisleri olmaları, bunların yanında örneğin bir ağır sanayi kolunun veya liman teşekkülünün gelişmeyişi haliyle Çanakkale'de sözü edilen tipte bir kentsel dönüşüm yaratmakta yetersiz kalmıştır. Kaldı ki sözü edilen üç tesis de 1990'ların sonuna doğru bütünüyle kapanmış böylece Çanakkale'deki sanayileşme hamlesi daha da güç kaybetmiştir.

Takip eden dönemde ise özellikle 2000'lerden itibaren dâhil olduğumuz küreselleşme anlayışıyla kentlerimizde birer birer görünür olan ve kitlesel tüketim kültürünün şekillendirdiği alışveriş merkezleri (AVM) Çanakkale'de de *Troypark AVM, Esas 17 Burda AVM* ve *Kıyı AVM* isimleriyle inşa edilerek yeni çağın kentsel mekânları olarak ön plana çıkmışlardır. Birbirleriyle yakın çevrede inşa edilen alışveriş merkezlerinden 1999'da açılan *Troypark AVM* ile Tekel Şarap ve Kanyak Fabrikası arazisinde 2015 yılında faaliyetine başlayan *Esas 17 Burda AVM* yerli ve yabancı pek çok markayı barındıran bir alışveriş, yeme içme, dinlenme ve yaşam merkezi konseptiyle hizmet verirken *Kıyı AVM* ise daha çok yeme içme mekânları ile ön plana çıkmaktadır. Öte yandan özellikle *Esas 17 Burda AVM* bir kent meydanını andıran büyük açık alanıyla okul etkinlikleri, fuar, gösteri, sergi, konser, festival gibi pek çok organizasyona da ev sahipliği yaparak kentsel törenlere belki de sayılan diğer alanlardan daha çok hizmet eder hale gelmiştir.

Görsel 10: Esas 17 Burda AVM

Sam'ın aktardığına göre (2018: 205), "kamusal alanlar, sadece sakinlerine yaşam alanı sağlayan fiziksel bir yapı değil, aynı zamanda mekânın sosyal olarak yeniden üretilişi ve diyalektiği bağlamında farklı ritimleri bir arada tutabilen, hareketin, karmaşanın ve örgütlenmenin, ötekiyle veya yabancıyla karşılaşmanın mekânı olmaktadır". Hatta "toplumsal mekânlar, bireyin etrafını çevreleyen mekânsal simgeciliğe tepkilerinin, duygu ve tasavvurlarının oluşturduğu bütündür." (Harvey, 2016: 38). Bu bağlamda ister kent merkezinde anılan meydan ve açık alanlarda isterse 2000'ler sonrasında etkileri hissedilir derecede artan AVM'lerde düzenlenen her türden kent

organizasyonları ile kente ait ortak değerler korunarak yaşatılmakta; toplumsal yaşama ilişkin kurallar kentli diğer bireylere iletilmekte; toplumsal dayanışma duygusu teşvik edilmekte, böylece kentliler için belirgin bir müşterek toplumsal kimlik bilinci oluşturularak güçlendirilmektedir.

4. Toplumsal ve Kişisel Baskılardan Kurtulma-Sosyal Kontrol İşlevine Yönelik Mekânlar

Folklor sahası araştırmacıları tarafından çok fazla anlaşılamadığından birbirinden farklı yorumlarla ele alındığı görülen bu işlevle, esasında folklor ürünlerinin bir arada yaşayan insan topluluklarının ortak toplumsal normlarını ayakta tutan yönüne atıfta bulunulduğunu anlamak gerekmektedir. Birey ve toplumun psikososyal uyumunu merkeze alan bu işlevde folklorik ürünlerin toplumun bilinç dünyasında yaşayan mesajlarının anlamlandırılarak bunlara uygun davranıldığı takdirde ortaya çıkacak kabul ve aidiyet hissi ifade edilmektedir. Bu anlamda bir toplumsal katmanın üyesi olan birey mensup olduğu kitlenin folklorik alışkanlıklarını benimseyip uyguladığı takdirde üyesi olduğu toplumda sosyal bir kabul görecek; bu kabulle birlikte psikolojik doyuma ulaşacak; folklor ürünlerinin taşıdığı semantik kodlar aracılığıyla da toplum dinamikleri sağlamlaştırılacaktır. Daha çok halk edebiyatı ürünlerinin içerdikleri gizil iletiler aracılığıyla aktardıkları değer yargıları ile örneklendirilen bu işlev, kentsel mekânlar özelinde ele alındığında kentteki mekânlara yüklenen toplumsal anlam ile bireyin bu algıya uyması ve/veya bundan kaçması söz konusu olacaktır.

Daha önceki kısımlarda eğlence-hoş vakit geçirme işleviyle örneklendirilen kentsel mekânların "hoş vakit geçirme" duygusu çerçevesinde bu işlevdeki hususlarla da ilişkilendirilebilir. Nitekim sözü edilen kentsel mekânlarda geçirilen zaman dilimleri bireylerin psikososyal durumları üzerinde de etkisini göstererek bu mekânları bireyler için güvenli alanlar; sosyalleşme, bireyselleşme veya özgürleşme yerleri; doğayla bağ kurma fırsatı elde ettikleri veya kültürel devamlılığı sağladıkları alanlar haline de getirmektedir. Dolayısıyla kentin eğlence-hoş vakit geçirme lokasyonları veya rekreasyon alanları buralarda toplanan bireyler ve gruplar için eğlendikleri, hoş vakit geçirdikleri, temiz hava aldıkları alanlar olmalarının yanında şehrin günlük hareketinden, ekonomik yaşamından, iş, okul ve çalışma ortamlarındaki stresinden, kısacası kentteki toplumsal baskı ortamlarından sıyrılmak için sığındıkları alanları olarak psikososyal bir misyon da üstlenmektedir. Örneğin sıcak hafta sonu akşamlarında kentlilerin akın ettikleri her iki kordon şeridi, sandalyelerini-kilimlerini alarak çimlerinde oturdukları *Özgürlük Parkı, Halk Bahçesi, Yeni Kordon* vd. alanlar sadece boylu boyunca yürünecek bir yürüyüş yolu; oturarak zaman geçirilecek alanlar olma yönlerinin ötesinde bireyler için belirli bir psikolojik doyum ortamı oluşturmaktadır. Kentteki bu açık alanlar, fiziksel aktivitelerin yanında bireylerin yaratıcı düşüncelerini ve içsel sorgulamalarını teşvik de ederek kendilerini dinlemelerine ve zihinsel olarak dinlenmelerine olanak tanımaktadır. Buraların erişilebilirliği ve kalitesi, bireylerin psikososyal doyumlarını doğrudan etkileyen önemli faktörlerdir. Bu tür alanlar, şehir yaşamının getirdiği stres ve yorgunluğu dengelemek için kritik bir rol oynamaktadır.

Yine sözgelişi *Barlar Sokağı* olarak da adlandırılan *Fetvane Sokak*'taki bar, meyhane veya gece kulüplerinde akranlarıyla eğlenen gençler için bu alanlar salt eğlence için değil aynı zamanda üzerlerindeki çeşitli toplumsal baskıları atmak için de bir ortam hazırlamaktadır. Çünkü bu sokak üzerindeki mekânlarda bulundukları vakitlerde üniversite öğrencileri çoğunlukla kendileri ile yaşıt ve aşağı yukarı aynı sosyal çevrelere mensup diğer bireylerle bir arada bulunmakta; kendi anlayışlarına uyan bir eğlence-diyalog-sosyalleşme ortamına girmekte; şehrin diğer sosyal dinamikleriyle temasları en azından buralarda bulundukları zaman dilimi içerisinde minimize olmaktadır. Benzer şekilde yukarıda ifade edildiği gibi *Yalı Han*, müdavimleri ile özdeşleşmiş bir mekân olarak belli bir aidiyet bağı hissettirmekte; *Golf Çay Bahçesi* veya *Türkan Saylan Sosyal Tesisleri* ise daha çok alt-orta gelir grubu mensubu orta yaş ve üzeri bireylerin kendi psikososyal doyum mekânları haline gelmektedir.

5. Protesto İşlevine Yönelik Kentsel Mekânlar

Kentlerdeki büyük meydanlar ve parklar her ne kadar önemli birer rekreasyon alanı olsalar da aynı zamanda çeşitli toplantı organizasyonlarının yapıldığı açık hava mekânları olarak da kullanılmaktadır. Büyük kalabalıkların katıldıkları konserler, şenlikler, eğlenceler düzenlenen bu açık hava mekânlarında ayrıca protesto amaçlı gösteriler de yapılmaktadır. Kentlerde protesto,

yürüyüş, gösteri mahiyetindeki toplantıların yapıldığı bu alanlar il idaresi tarafından daha önceden belirlenerek kamuoyuna sunulur ve ilgili mekânlarda kamu güvenliğine dair tedbirler alınarak söz konusu toplantıların yapılması sağlanır.

Çanakkale kent merkezinde ilgili işlev bağlamında iki alanın ön plana çıktığı görülür. Bunlardan ilki *Cumhuriyet Meydanı* ikincisi ise hemen biraz ilerisindeki *İskele Meydanı*'dır. Her iki mekân da kentlilerin konser, şenlik, açık hava sergisi gibi organizasyonlarının yanında protesto toplantılarının, yürüyüşlerinin ve mitinglerin düzenlendiği yerlerdir. Diğer taraftan kordon şeridi ve *Halk Bahçesi* de merkezî konumları ve Valilik binasına yakınlıkları nedeniyle zaman zaman yürüyüş ve gösterilere ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca henüz yeni düzenlenen bir mekân olmasına rağmen zaman içerisinde Çanakkale Belediyesi binasının önündeki büyük meydanın da (100. Yıl Meydanı) kent için bir protesto alanı olarak belireceği öngörülmektedir.

Görsel 11: Cumhuriyet Meydanı.

Görsel 12: İskele Meydanı

Görsel 13: 100. Yıl Meydanı

6. Ekonomik İşleve Yönelik Kentsel Mekânlar

Semantik açıdan kent kavramına fiziksel, kültürel, sosyal vd. pek çok boyuttan bakmak mümkün olmakta ve böylece pek çok bağlam üzerinden kent kavramı anlamlandırılmaktadır. Bu bağlamlardan bir tanesi de kenti ekonomik bir yapı olarak ele alan ekonomik ölçüttür. Keleş'e göre (2002: 75) mal ve hizmetlerin, üretim, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik mekanizma olan kent, tarım dışındaki ekonomik kolların şekillendirdiği nüfusu barındıran bir yerleşmedir.

Çanakkale kent merkezinde imalat, ticaret, hizmet, turizm ve finans sektörlerinden oluşan temel ekonomik faaliyetlerin hemen hepsinin *Köprübaşı, Cuma Pazarı, Atatürk Caddesi,*

Demircioğlu Caddesi, Çarşı Caddesi ve Değirmenlik Sokak civarında yoğunlaştığı öncelikle ifade edilmesi gereken bir husustur. Kenti baştanbaşa kesen *Atatürk Caddesi* ile *Demircioğlu Caddesi'*nin bir çerçeve şeklinde sınırladığı bu alanın diğer kenarlarını da güneyden *Sarıçay* doğudan ise Çanakkale Boğazı çevrelemektedir. Ek olarak, Kordon boyunca sıralanmış halde sokak satıcıları, balık tezgâhları, yeme içme mekânları da aynı şekilde ekonomik işlevin göstergelerindendir. Ayrıca, türkülere konu olmuş tarihsel *Aynalı Çarşı* civarının turizm-hediyelik eşya pazarı olması da mekânın ekonomik işlevini göstermektedir.

Görsel 14: Demircioğlu Caddesi

Görsel 15: Çarşı Caddesi

Bu noktada *Çarşı Caddesi* ve *Demircioğlu Caddesi* bankaları, kuyumcuları, giyim-kuşam dükkânları ile daha çok kentli grupların ekonomik faaliyetlerine hitap etmekteyken özellikle *Köprübaşı* ve *Cuma Pazarı* civarının ise Çanakkale kırsalında yaşayan bireyler için en önemli ekonomik merkez olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Zira özellikle cuma günleri kurulan pazar için köylerinden erken saatlerde gelen bireyler Atatürk köprüsünün hemen altındaki köy garajında minibüslerinden inerek pazar yeri ve etrafındaki ticarethanelerde alışverişlerini tamamlayıp yine köy garajlarından kalkan minibüslerle köylerine dönmektedirler. Çanakkaleliler arasında *Cum-Pa* şeklinde esprili bir dille bir alışveriş merkezi marka ismi şeklinde de kodlanan *Cuma Pazarı* ve içinde bulunduğu *Köprübaşı* civarı kırsalın uğraşlarıyla ilgili olarak tüm iş kollarında faaliyet gösteren ticarethanelere ev sahipliği yapmaktadır. Bu lokasyonda bulunan gıda toptancıları, zahireciler, manifaturacılar, yorgancılar, tarım-hayvancılık tohum, fidan, ekipman, ilaç, gübre ve bakım ürünleri satış yerleri, veterinerler, marangozhaneler, demir doğrama atölyeleri, traktör tamirhaneleri, yedek parçacılar, beyaz eşya servisleri, elektrikçiler, yem satıcıları, nalburlar gibi esnaflarıyla bir anlamda Çanakkale kırsalının hemen tüm ihtiyaçlarına cevap verebilmekte, dolayısıyla Çanakkale köylüleri özellikle Cuma günleri ekonomik faaliyetlerinin neredeyse tümünü *Köprübaşı* ve *Cuma Pazarı* güzergahında gerçekleştirebilmektedirler. Öte yandan *Köprübaşı* aynı zamanda tipik bir "amele pazarı" hüviyetiyle Çanakkale'nin beden gücüyle çalışan insanlarının da toplanma merkezidir. Her sabah erken saatlerde *Köprübaşı Çınaraltı'*nda toplanan işçiler buradan kendileriyle anlaşarak çalıştırmaya götüren işverenleriyle buluşmaktadırlar. Bu bakımdan Çanakkale kent ekonomisinin merkezi *Çarşı Caddesi* ve *Demircioğlu Caddesi* iken; kırsal ekonominin merkezi olarak ise Köprübaşı ve *Cuma Pazarı* civarı ön plana çıkmaktadır.

Görsel 16: Köprübaşı

Görsel 17: Köprübaşı'ndaki dükkânlar

Görsel 18: Cuma Pazarı

Görsel 19: Köy Garajı

Ekonomik işleve yönelik kentsel mekânlarla ilgili Çanakkale örneklemindeki tespitlerde son olarak şu hususa da dikkat çekmek gerekmektedir ki eski Osmanlı kentlerinde görülen, pek çok iş kolunun temsilcilerinin atölye-dükkânlarının bulunduğu büyük ve kapalı bir çarşı mantığı *Aynalı Çarşı* civarının turistik-hediyelik eşya pazarı olması dışında Çanakkale'de örneklenmemektedir. Bir diğer ifadeyle her ne kadar *Aynalı Çarşı* günümüzde turistik anlamda Çanakkale'nin en eski ve önemli çarşısı olsa da Çanakkale'de işlevsel anlamda örneğin İstanbul, Edirne, Bursa, Manisa, Tokat, Kayseri, Kütahya gibi geleneksel Osmanlı kentlerinde rastladığımız ve ahilik-lonca örgütlenmeleriyle oluşturulan ve içerisinde ayakkabıcı, demirci, bakırcı, derici, manifaturacı, tuhafiyeci, semerci, yüncü, ipekçi vs. gibi esnaf ve zanaatkârların bulunduğu ve kapalıçarşı, han, arasta, bedesten gibi isimlerle anılan bir geleneksel Osmanlı çarşısı bulunmamaktadır. Bunda şehrin ekonomik çekirdeğinin gayrimüslim kent sakinleri etkisiyle şekillenmiş olmasının etkisinin büyük

olduğu düşünülmektedir. Nitekim *Aynalı Çarşı* dahi 1890 yılında Çanakkaleli Musevi ileri gelenlerinden Eliyau Hallio tarafından yaptırılan ve eski kentlilerce *Halyo Çarşısı-Pasajı* olarak da bilinen bir çarşıdır. Buna göre Çanakkale gayrimüslimlerinin çoğunun tüccarlıkla uğraşan kişiler olması ve kentin hareketli merkezindeki toplu Türk yerleşmelerinin gayrimüslimlerden nispeten çok daha sonraları gerçekleşmesi el sanatları-zanaatları yönünden eski Osmanlı kentlerinde görülen gelişmiş bir çarşı teşekkülünün sağlanamamasını doğurmuştur.

Görsel 20: Aynalı Çarşı

Sonuç

Kentlerin oluşum süreçleri göz önüne alındığında kent hayatını paylaşan bireylerin zaman içerisinde yaşam standartları ve ihtiyaçlarına göre çok çeşitli kentsel kültür alanları oluşturdukları ve bu alanlara farklı anlam ve işlevler yükledikleri yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu doğrultuda hemen tüm kentlerin ortak işlevli lokasyonları-mekânları oluşabildiği gibi, birbirinden farklı kültürel katmanlara göre türlü farklılaşmalarla da karşılaşıldığı görülmektedir.

İnsanların yaşadıkları yerleri ve çevrelerini hatırlama, anlamlandırma ve kimlik oluşturma sürecini içeren mekân, kültür ve hafıza arasındaki ilişki kent çalışmaları açısından oldukça önemli bir olgudur. İnsanlar, yaşadıkları mekânlarda deneyimledikleri olaylar, duygular ve etkileşimlerle birlikte anılar oluştururlar ve bu anılar, zamanla o mekânla ilişkilendirilir ve bunlar mekânın bir parçası haline gelir. Bu bağlamda mekânlar, insanların kişisel ve toplumsal hafızalarının bir parçasıdır. Özellikle belirli bir mekânla önemli anılar iç içe geçtiğinde, o mekân duygusal ve sembolik bir değer kazanır. Örneğin, bir kişi için şehir meydanları, eski yapılar, parklar vb. kişisel hafızalarıyla güçlü bir şekilde ilişkilendirilir. Aynı zamanda toplumsal olarak da belirli mekânlar toplumun ortak hafızasının bir parçası haline gelebilir. Tarihi binalar, anıtlar, müzeler ve kamusal alanlar gibi mekânlar, toplumun geçmişine, kültürel mirasına ve kimliğine atıfta bulunur. Mekânlar üzerinden hafıza çalışmaları, toplumların belleğini ve kimliğini koruma, anlama ve tanımlama çabalarını içermektedir. Bu çalışmalar, belirli mekânların tarihi ve kültürel önemini vurgulamaya, korumaya ve gelecek nesillere aktarmaya yöneliktir.

Bu çalışma, Bascom'un işlev tasnifinden hareketle ve kısmen de bu tasnif genişletilerek, Çanakkale kentinde belirli kentsel mekânların folklorik işlevlerini ve bu mekânların kentin hafıza ve kimlik oluşturma süreçlerindeki rolünü analiz etmiştir. Çalışma boyunca, kentsel mekânların sadece fiziksel yapılar değil, aynı zamanda toplumsal hafızanın bir parçası olarak işlev gördüğü ortaya konmuştur. Diğer yandan eğlence, eğitim, toplumsal kurumlara destek, protesto vb. işlevler de ele alınmıştır. Mekânlar, bireylerin ve toplulukların geçmiş deneyimlerini hatırlama, bu deneyimlerle bir kimlik oluşturma ve bu kimliği gelecek nesillere aktarma süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Çanakkale'de, tarihi ve kültürel açıdan zengin olan belirli mekânların, kentin kolektif belleğinde önemli yer tuttuğu gözlemlenmiştir. Çanakkale'nin tarihi yapıları, anıtları ve kamusal alanları, kent halkı için birer "hafıza mekânı" olarak işlev görmekte ve bu mekânlar üzerinden kentin folklorik kimliği sürekli olarak yeniden üretilmektedir.

Bu çalışmada örneklem alanları kent merkezindeki mekânlar ile sınırlandırılmıştır. Adına ister "kent imgesi" isterse de "hafıza mekânı" denilsin bu tipten kentsel mekânların 81 il ve 922 ilçede kent ve kentliler için Çanakkale örneğinden tespit ettiğimiz veya daha fazla farklı işlevler ile bunların kent folkloruna dönük etkilerinin yorumlanması, konuyla ilgili literatürün gelişmesi için önem arz etmektedir.

Kent ve folklor kesişimini konu alan bu tipteki çalışmaların artmasıyla özellikle yerel yönetimler için güçlü veri setleri oluşturularak kent planlamaları çalışmalarında kentli bireylerin sorunlarına yönelik pratik çözümler sunacak yeni proje fikirleri ortaya çıkabilecektir. Örneğin anılan çalışmalar ile kentsel mekânlarının folklorik ve kültürel değerinin bilincine varan yerel yönetimler, bu alanları ve bu alanlardaki etkinlikleri geliştirerek kent halkının istifadesine sunabilecek böylece birbirlerinden farklı yaş, eğitim, eğilim ve ekonomik özelliklere sahip olan kentli bireylerin müştereken hissedebilecekleri bir kolektif kent kimliği ve aidiyet hissi oluşturulabilecek ve son kertede günümüz kent sorunlarının temelinde yatan uyum problemleri bertaraf edilebilecektir.

Diğer taraftan tespit edilen ihtiyaçlar çerçevesinde bilinçli bir şekilde yeniden dizayn edilmiş, güncellenmiş, geliştirilmiş veya dönüştürülmüş kentsel mekânlar zaman içerisinde belirgin bir popülerlik de elde ederek yurtiçi ve yurtdışı pek çok turistik etkinlik için gözde lokasyonlar haline gelebileceklerdir. Bu bakımdan çağdaş kent planlaması çalışmalarında kent kimliği veya kültürünün canlı biçimde yaşadığı kentsel mekânların önemsenmesi gerektiği kent paydaşlarınca asla göz ardı edilmemelidir.

Sonnotlar

[1] Türkiye sahasında kent folkloruyla ilgili çalışmaların da aşağı yukarı 2000'lerle birlikte hızla arttığı ifade edilebilir. Bu anlamda özellikle Oğuz (2001, 2007, 2019); Metin (2006); Açа (2018a, 2018b); Ersöz (2019); Derdiçok (2023); Aslan (2023) gibi çalışmalar folklorun kent ortamındaki görünümünü ve kentli yeni grupların folklorunu ele almaları bakımından önem arz etmektedir. Bu çalışmalar içerisinde kent kültürü odaklı halk bilimi çalışmalarına yönelik önemli öneriler için ayrıca bk. (Açа, 2018b).

[2] Mekân ve hatırlamanın işlevleri hususunda ayrıca bk. (İlhan, 2018: 127).

[3] Konuyla ilgili örnek iki çalışma için bk. (Açа ve Yolcu, 2017; Altınkaynak ve Aşkaroğlu, 2024).

[4] Çanakkale'nin nüfus yapısıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bk. (Atabay, 2012).

[5] Çanakkale Şehir Kulübü'nün kent kültürüne katkılarıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bk. (Şahin, 2021).

[6] Çanakkale coğrafyasında tespit edilmiş veya henüz tespit edilememiş 80 civarında antik yerleşim ve ören yeri bulunduğu ifade edilmektedir. Ayrıntı için bk. (Körpe, 2008).

Kaynaklar

AÇA, M. ve YOLCU, M. A. (2017). "Folklorda Örtük ve Bozuk İşlev", *Folklor/Edebiyat,* C.23, S.90, 49-60.

AÇA, M. (2018a). "Kent Folkloruna Yöneliş ve Trabzon Kent Kültüründe Pazarcı Folklorunun Yeri", *Gaziantep University Journal of Social Sciences,* C.17, S.1, 95-112.

AÇA, M. (2018b). "Folklore Studies and the Urban Culture in Turkey". *Turkic People Through the Ages and Lands* (Ed.: Marzena Godzinska ve Kamila Barbara Stanek). 4th International Congress of Turkology 21-23 September 2016, Warsaw/Poland, 250-257.

ALTINKAYNAK, E. ve AŞKAROĞLU, V. (2024). "Folklorun İşlevleri Üzerine Eleştirel Bir Çözümleme". *Folklor/Edebiyat,* C.30, S.119, 607-620.

ASLAN, E. (2023). "Kent Folkloru Nedir?" *Kuramsal Yaklaşımlar Işığında Kent Folkloru*. (Ed.: Erkan Aslan). Konya: Çizgi Kitabevi, 49-54.

ASSMANN, J. (2015). *Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik.* (Çev.: Ayşe Tekin). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

ATABAY, M. (2012). "Çanakkale'de Nüfusun Yapısı, Niteliği ve Göçler". *Aşklar, Savaşlar, Kahramanlar ve Çanakkale.* (Haz. Filiz Özdem). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 409-427.

BASCOM, W. (2010). "Folklorun Dört İşlevi". (Çev.: F. Çalış) *Halkbiliminde Kuram ve Yaklaşımlar 2*. (Ed. Selcen Gülçayır). Ankara: Geleneksel Yayıncılık, 1-86.

BAŞGÖZ, İ. (1996). "Protesto: Folklorun Beşinci İşlevi (Fonksiyonu)". *Folkloristik Umay Günay Armağanı*. (Ed.: Özkul Çobanoğlu ve Metin Özarslan) Ankara: Akçağ Yayınları.

BOOKCHIN, M. (1999). *Kentsiz Kentleşme Yurttaşlığın Yükselişi ve Çöküşü,* (Çev.: Burak Özyalçın), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

CHILDE, G. (2006). *Kendini Yaratan İnsan İnsanın Çağlar Boyu Gelişimi,* (Çev.: Filiz Ofluoğlu). İstanbul: Varlık Yayınları.

Çanakkale Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü (2020). *Sayılarla Çanakkale*. http://www.canakkale.gov.tr/dosyalar-ve-veriler-yatirim-ve-istatistik [09.08.2024]

DEMİRSEREN ÇÖL, Ş. (1998). Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesini Ölçmek İçin Bir Yöntem Denemesi, *Doktora Tezi*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

DERDİÇOK, N. S. (2023). *Kent ve Kadın Türk Kültüründe Gün Olgusu.* Çanakkale: Hars Akademi Yayınları.

DÜNDAR, M. (2019). Çanakkale'de İki Levanten Evi: Vitalis Konağı ve Whittall Konağı. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı.* S. 26, 303-329.

ERSÖZ, D. (2019). "Toplu Ulaşım Folkloru: İzmir Kent Dolmuş Örneği". *9.Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri Genel Konular*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 127-132.

ERTEN, İ. (2012). *"Çanakkale Yerleşim Kültürü". Aşklar, Savaşlar, Kahramanlar ve Çanakkale.* (Haz. Filiz Özdem). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 385-407.

HARVEY, D. (2016). *Sosyal Adalet ve Şehir.* (Çev.: Mehmet Moralı). İstanbul: Metis Yayınları.

HAYTA, Y. (2016). "Kent Kültürü ve Değişen Kent Kavramı". *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C.5, S.2, 165-184.

İLHAN, M. E. (2018). *Kültürel Bellek: Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Hatırlama, Halkbilimsel Bir Yaklaşım Denemesi.* Ankara: Doğu Batı Yayınları.

KARATAŞ, M. (2021). "Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Çanakkale'nin Kentsel Gelişimi (1923-1950)". *Tarih ve Günce Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Dergisi,* S.8, 39-56.

KELEŞ, R. (2002). *Kentleşme Politikası.* Ankara: İmge Kitabevi.

KÖRPE, R. (2008). "Troas Bölgesi'nin Eskiçağ Tarihi". *Çanakkale Tarihi C.1.* (Ed.: Mustafa Demir). İstanbul: Değişim Yayınları, 337-410.

KURT, N. (2011). "Kent Hizmetlerinin Geleceğinde Kentsel Sorumluluklar ve Kent Kültürünün Geliştirilmesi Stratejileri". *Yönetim Bilimleri Dergisi,* C.9, S.2, 261-278.

LYNCH, K. (2014). *Kent İmgesi.* (Çev.: İrem Başaran). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

METİN, E. (2006). "Kent Folkloruna Bir Örnek: Doktor Folkloru", *Milli Folklor Dergisi,* S. 71, 34-39.

MUMFORD, L. (2007). *Tarih Boyunca Kent*. (Çev.: G. Koca ve T. Tosun), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

NORA, P. (2006). *Hafıza Mekânları*. (Çev.: Mehmet Emin Özcan). Ankara: Dost Kitabevi.

OĞUZ, M. Ö. (2001). "Kentlerin Oluşumu ve Gelişimi Süreçlerinde Türk Halkbilimi". *Milli Folklor Dergisi,* S.52, 46-49.

OĞUZ, M. Ö. (2007). "Folklor ve Kültürel Mekân". *Milli Folklor Dergisi,* S.76, 30-32.

OĞUZ, M. Ö. (2019). *Paldır Kültür Kentleşmeler.* Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

SAM, N. (2018). *Kent, Toplum, Kültür*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

ŞAHİN, G. (2021). "Cumhuriyet Dönemi Çanakkale'sinde Gündelik Yaşamın Belirleyicisi Olarak Eğlence Mekânları (1923-1973)". *Kültür Araştırmaları Dergisi,* S.11, 29-48.

TOLUN, V. (2012). Osmanlı'nın Akdeniz'e Açılan Kapısı Çanakkale. *Aşklar, Savaşlar, Kahramanlar ve Çanakkale.* (Haz. Filiz Özdem). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 11-161.

ÜNLÜ, T. S. (2017). Kent Kimliğinin Oluşumunda Kentsel Bellek ve Kentsel Mekân İlişkisi: Mersin Örneği. *Planlama Dergisi,* C. 27, S.1, 75-93.